

Γιατί οι νέοι γυρίζουν την πλάτη στα κόμματα;

Ειρήνη Κουτή

Αν υπάρχει ένα ερώτημα που ακούγεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια, αυτό είναι: Γιατί οι νέοι δεν ασχολούνται με την πολιτική; Γιατί γυρίζουν τόσο επιδεικτικά την πλάτη στα κόμματα;

Η αλήθεια είναι ότι δεν έχουμε να κάνουμε με μια «αδιάφορη» ή «απολιτίκ» γενιά, όπως συχνά μας βολεύει να λέμε. Το αντίθετο ακριβώς συμβαίνει.

Η νέα γενιά συμμετέχει, κινητοποιείται, διαδηλώνει, κάνει εθελοντισμό. Είναι μια γενιά με αυξημένη κοινωνική ευαισθησία.

Αυτό που δεν κάνουν... είναι να ταυτίζονται με τα κόμματα.

Και γιατί άλλωστε να ταυτιστούν;

Σύμφωνα με τη Μελέτη Νεολαίας του Ιδρύματος FES για το 2024, το 60% των νέων στην Ελλάδα θεωρούν ότι τα συμφέροντά τους δεν εκπροσωπούνται καθόλου ή εκπροσωπούνται ελάχιστα στην εθνική πολιτική. Και αυτό δεν εξαρτάται από μεταβλητές όπως το φύλο, η ηλικία ή η κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Όλοι νιώθουν... εκτός.

Παράλληλα, βλέπουμε κάτι ακόμα πιο ανησυχητικό: όσο μικραίνει ηλικιακά το δείγμα που εξετάζουμε, τόσο μικρότερα είναι και τα ποσοστά ενδιαφέροντος. Για παράδειγμα, στις ηλικίες 19-24, το ποσοστό όσων δηλώνουν ότι ενδιαφέρονται «πολύ ή αρκετά» για την πολιτική διαμορφώνεται στο 36%, ενώ στις ηλικίες 14-18 πέφτει στο 31%.

Και ποια είναι η απάντηση των κομμάτων σε αυτό;

Ανανέωση – μόνο που τις περισσότερες φορές αυτή η ανανέωση εξαντλείται στην ηλικία. Νέοι άνθρωποι, γερασμένες ιδέες. Βλέπουμε στελέχη του κομματικού σωλήνα χωρίς επαγγελματική εμπειρία, χωρίς πραγματική επαφή με την κοινωνία και μόνο τους «προσόν» τα κομματικά ένσημα.

Και φυσικά, δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε τον νεποτισμό: ακόμα και το 2025, το επίθετο σου εξασφαλίζει πολιτική καριέρα σε αυτήν τη χώρα.

Αυτή είναι η εναλλακτική -που ακόμα και σήμερα- μας παρουσιάζεται ως διέξοδος και ελπίδα.

Από την άλλη, τα κόμματα ως οργανισμοί έχουν πάψει να λειτουργούν ως δεξαμενές ιδεών και πραγματικής ανταλλαγής απόψεων εδώ και χρόνια. Τι μας διαφοροποιεί, για

παράδειγμα, από την άλλη παράταξη ιδεολογικά; Τι έχουμε προσφέρει σε αυτή τη χώρα ιστορικά; Ποιες είναι οι λύσεις που δίνουμε στα μεγάλα προβλήματα της γενιάς μας;

Υπάρχει ένα κοινό και συμπαγές αφήγημα για όλα τα παραπάνω; Δεν το πιστεύω.

Αυτό που όμως μπορώ να πω με βεβαιότητα, είναι ότι η αντιπαράθεση δεν εντοπίζεται πλέον στο σημείο των ιδεών, αλλά σε προσωπικές αντιπαλότητες και κομματικές κόντρες που έχουν κουράσει αφάνταστα τον κόσμο.

Γιατί να μοιάζει αδιανόητο εν έτει 2025 να συμφωνήσεις με κάτι που είπε ένα άλλο κόμμα, να χειροκροτήσεις εντός της Βουλής μια σωστή πρωτοβουλία της «αντίπαλης» παράταξης; Κι όμως, αυτή είναι η κατάσταση ακόμα και σήμερα.

Παράλληλα, σε ό,τι έχει να κάνει με τα πρόσωπα, αντί να επενδύουμε σε στελέχη με άποψη και συγκρότηση, βλέπουμε ότι τα κόμματα πλέον λειτουργούν ως μηχανισμοί στήριξης καριέρας. Αν με κάποιο τρόπο ξεκινήσεις να ασχολείσαι, γνωρίζεις ήδη (ή θα το μάθεις πολύ γρήγορα) ότι εδώ δεν προιμοδοτείται ο πιο ικανός, σίγουρα όχι ο πιο ειλικρινής, αλλά ο πιο εύκολα ελεγχόμενος. Αυτός που δε θα σπάσει τη γραμμή και θα προσφέρει ανεξάντλητες ώρες εθελοντικής εργασίας σε «πρωτοκλασάτα στελέχη», με την ελπίδα ότι στο μέλλον θα ανταμειφθεί ή θα είναι ο επόμενος.

Από τη μια λοιπόν έχεις βουλευτές και βουλευτρίες, που εκλέχθηκαν υπό τη σημαία της ανανέωσης, να τρέχουν να φωτογραφηθούν σε συλλόγους και εκκλησίες - χωρίς καν να πιστεύουν στο θεό. Και από την άλλη έχεις δεκαοχτάχρονα παιδιά να αναπαράγουν συνθήματα της δεκαετίας του '80, που δε λένε τίποτα πια στη σημερινή κοινωνία.

Αυτό συμβαίνει σε όλα τα κόμματα.

Και αυτό όχι απλώς απωθεί, αλλά απαξιώνει την τεράστια αξία της πολιτικής και τον αναντικατάστατο ρόλο της για την ευημερία των ανθρώπων.

Και κάπως έτσι, φτάνουμε να βλέπουμε ακραία ριζοσπαστικά μορφώματα να κερδίζουν ψήφους από νέους 20 ετών, όχι γιατί τους πείθουν, αλλά γιατί οι νέοι αυτοί δεν βρίσκουν κάτι να τους κινητοποιήσει, να τους ανάψει τη φλόγα.

Δεν γίνεται να θέλουμε τη νέα γενιά δίπλα μας, χωρίς την ελάχιστη προσπάθεια να καταλάβουμε την εποχή, τις ανάγκες τους, το πώς μεγαλώνουν αυτά τα παιδιά τώρα. Και να πιστεύουμε ότι οι αμήχανες καμπάνιες στο Tik Tok θα μας φέρουν ψήφους.

Η πολιτική δεν είναι μόνο εξουσία. Είναι και ευθύνη. Είναι και αφήγηση.

Και τα κόμματα δεν πείθουν, γιατί έχουν χάσει τη δυνατότητα να αφηγηθούν κάτι που έχει νόημα για τις ζωές των νέων. Δεν αρκεί να μας πεις τι ωραία τα έκανε ο Ανδρέας πριν 40 χρόνια. Τώρα τί κάνουμε, που κάθε μέρα σκάει ένα νέο σκάνδαλο, αμφισβητούνται θεμελιώδη ατομικά μας δικαιώματα, πάνω από το 50% του μισθού μας πάει στο ενοίκιο και ο κατάλογος δεν έχει τέλος...

Μια ολόκληρη γενιά έχει μεγαλώσει χωρίς να ξέρει τι ήταν το ΠΑΣΟΚ, γιατί ενέπνευσε τόσο κόσμο. Γεννήθηκε ή μεγάλωσε στα μνημόνια. Και έμαθε ποιον να κατηγορεί.

Δεν γίνεται να μας πιστέψει και να μας ακολουθήσει κάποιος όταν δεν ξέρει τί είμαστε, όταν δεν βλέπει τον εαυτό του σε μας. Όταν νιώθει ότι είναι καταδικασμένος να ζει το ίδιο πράγμα σε λούπια, ανεξάρτητα ποιο χρώμα έχει το κόμμα που κυβερνά.

Άρα το πιο δύσκολο δεν είναι να έρθουν οι νέοι στο κόμμα σου. Το θέμα είναι ποιοι από αυτούς θα παραμείνουν. Οι ικανοί ή οι πιστοί στη «γραμμή»; Εκεί είναι που τα πιο δυνατά μυαλά απογοητεύονται, αποχωρούν και μένουν όσοι βλέπουν το κόμμα όχι ως χώρο ιδεών, αλλά ως μηχανισμό ανέλιξης και βιοπορισμού.

Η γνώμη μου είναι ότι χρειάζεται κάτι ριζικά διαφορετικό. Μια νεολαία μακριά από τις παραδοσιακές δομές που έχουμε στο μυαλό μας. Ένα δίκτυο ανοιχτό, συμπεριληπτικό, που θα έχει και τον χώρο και τη θέληση να συγκρουστεί. Όχι άλλους 25χρονους γραμματείς που τρέχουν στην Περιφέρεια να φωτογραφηθούν με τοπικά στελέχη ή κάνουν post αναπαράγοντας τη γραμμή της εσωκομματικής τάσης που ακολουθούν.

Κανέναν δεν αφορούν αυτά πέραν του εσωκομματικού μικρόκοσμου.

Η πλάτη – λοιπόν – που τόσο επίμονα βλέπουμε, δεν είναι αδιαφορία, είναι δικαιολογημένη απογοήτευση. Είναι χάσμα μεταξύ κοινωνικής και κομματικής πραγματικότητας.

Γι' αυτό -και κλείνω με αυτό- τα κόμματα πρέπει με κάποιο τρόπο να ανακτήσουν τα κινηματικά τους χαρακτηριστικά, κατορθώνοντας να περάσουν σε όλες και όλους ότι:

Ένα μέλλον που χτίζεται χωρίς εσένα, σίγουρα δε θα 'ναι καλό για σένα!